

ENGIN CAN GÜRE İLKOKULU

REHBERLİK BÜLTENİ

ÇOCUKLARDA DAVRANIM BOZUKLUKLARI

İçindekiler

1. Uyumsuz Çocuklar
2. Saldırganlık-Nedenleri-Öneriler
3. Tikler-Nedenleri-Öneriler
4. Tırnak Yeme-Nedenleri-Öneriler
5. Yalan Söyleme-Nedenleri-Öneriler
6. Küfür Etme-Nedenleri-Öneriler
7. Kekemelik-Nedenleri-Öneriler
8. Korkular-Nedenleri-Öneriler
9. İnatçılık-Nedenleri-Öneriler
10. Sinirli-Öfkeli Çocuklar-Nedenleri-Öneriler
11. Utangaçlık-Nedenleri-Öneriler
12. Kıskançlık-Nedenleri-Öneriler
13. Çalma Davranışı-Nedenleri-Öneriler
14. Altını İslatma-Nedenleri-Öneriler
15. Çocuk Yaşadığını Öğrenir

Hazırlayan:
Dilek ÖZKUL ERDEM
Rehber Öğretmen

UYUMSUZ ÇOCUKLAR

UYUM NEDİR?

Bireyin sahip olduğu sosyal, duygusal, bilişsel v.b özelliklerinin kendi benliği ile ve içinde bulunduğu çevre arasında dengeli bir ilişki kurabilmesi ve sürdürebilmesidir.

UYUMSUZ ÇOCUKLAR

Kendi benliği ile çevresi arasında dengeli ve etkili iletişim kurma, geliştirme ve sürdürmede güçlük çeken ve bu yüzden gelişimleri sekteye uğrayan ve çevresindekilerin olağan ilişkileri ile düzeltilemeyen davranış kalıplarına sahip olan çocuklara denir.

1. SALDIRGANLIK

NEDENLERİ

- Okul öncesi dönemde sık görülür
- Erkek çocuklarda daha fazladır
- Anne babanın aşırı düşkünlüğüne karşı bir tepkidir
- İstediklerini yaptırmak için bir çıkış yoludur.

ÖNERİLER

- Çocuklara karşı saldırgan tavırlar takınılmamalı,
- Saldırgan davranışlar karşısında istekler yerine getirilmemeli.
- Dayakla cezalandırılmamalı
- Çocuk bu durumdayken tartışmamalı. Sakinleşmesini beklemeli
- Çocuklara yaşına uygun sorumluluklar verilmeli.
 - Çocukta bu davranışlar başladığında onun enerjisini azaltacak etkinlikler yaptırılmalı
 - Mümkün olduğu kadar grup etkinliklerine yönlendirilmeli
 - İhtiyaçları mümkün olduğu kadar yerinde ve zamanında karşılanmalı
- Çocuğa sosyal olgunluğuna uygun çeşitli sorumluluklar verilmeli, başarabileceği kadarıyla görevlerini başlatıp, bitirmesi sağlanmalıdır. Çocuk başarıma duygusunu yaşamalıdır.
- Çocuğa bu davranışın olumsuz yanları gösterilmelidir. Saldırgan davranışları ile isteklerini elde edemeyeceğini, istediği şeyleri kaybettiğini görmeli ve yaşamalıdır.

2. TİKLER

Tik kas gruplarının irade dışı kasılmasından kaynaklanır. İç çatışma ve gerilimin belirtilerini ifade eder. Organik kaynaklı olanların dışındaki tikler genellikle geçicidir. Tikler genellikle 6-13 yaş arasında görülmekle beraber, daha sık 6-7 yaşlarında başlar ve 12 yaşına doğru sıklığı artar. Yetişkinlerde de görülebilir.

Genellikle erkek çocuklarda daha çoktur. Tiklerin en önemli nedenlerinden biride, taklittir. Bazen; küçük yaşta çocuklar ana-baba, öğretmen, oyun arkadaşlarının bir takım hareketlerini taklit ederken, onların bazı davranış kusurlarını da edinebilirler. Daha sonra da bunlar alışkanlık haline gelirler. Bu saydığımız nedenler dışında, tiklerin çoğunun kaynağı, ruhsal sıkıntılardır. Tik, iç yaşamdaki sıkıntının bir boşalımıdır. Yani tik, baskı altına alınmış bir isteğin ya da sıkıntının, yerine geçmiştir.

Tiki olan insanların ortak özellikleri:

- Fazla duyarlı, alıngan ve sıklıgan olan, Oldukça bencil,
- Çabuk heyecanlanan,
- Kolayca kızan ve kırılan kişilerdir

ÖNERİLER

Okul Ortamlarında bu tür çocukları taklit etmek, alaya almak, eleştirmek, utandırmak vb. gibi davranışlardan kaçırılmalıdır. Tiklerin giderilmesine yönelik sosyal bütünleştirme, iş eğitimi, hobi edindirme, arkadaş gurupları tarafından kabul etkinliklerine yer verilmesi yararlı olacaktır. Genel olarak tikler de, diğer davranış bozuklukları gibi, dikkat çekildikçe artış gösterir. Kimi tikler birden belirip, kısa sürede kendiliğinden geçebilir. Örneğin çocuğa sık sık, kaşını gözünü oynatmamasını anımsatmak, ters sonuç verir. Azalma yerine artışa neden olur.

Özellikle aile; çocuğa karşı, daha anlayışlı, güven ve destek verici bir tutumu benimsemelidir. Çocuk, ilgi duyduğu etkinliklere yöneltmeli, başarıları övülmeli ve ödüllendirilmelidir.

Genellikle tiklerin, yapısı gereği, yarısı belirli bir süre sonra, kendiliğinden kaybolur. Tiklere çözüm ararken; çocuğun izlenmesi, hangi hallerde bu tikin ortaya çıktığının ve şiddetlendiğinin

araştırılması, bu tikin altında yatan psikolojik nedenlerin keşfedilmesi ve giderilmeye çalışılması, doğru bir yaklaşımdır.

3. TIRNAK YEME

Tırnak yeme alışkanlığı çoğunlukla 3-4 yaşlarından önce başlamaz. Çocukların %33 de tırnak yeme davranışı görülür. Bu oran erken ergenlik çağına kadar sürer. Ergenlik çağında tırnak yiyen çocukların sayısı %40-45'e yükselir. Yani ergenlik çağına doğru çocukların hemen hemen yarısı tırnak yeme davranışı gösterir. Bunun nedeni olarak gençlerin çevreden onay görmemeleri olarak değerlendirilir. Ayrıca tırnak yiyen çocukların ailelerinin çoğunda tırnak yiyenlere rastlanmaktadır. Bunun içinde tırnak yemenin bir taklit olduğu ve büyükleri taklit etmek suretiyle öğrenildiği ileri sürülmektedir. Ergenlik çağında sosyal onay görenlerin çoğu bu alışkanlığı terk etmektedir.

NEDENLERİ

Tırnak yeme bir güvensizlik belirtisi olarak kabul edilir. Aile içinde aşırı baskılı ve otoriter bir eğitimin uygulanması, çocuğun sürekli azarlanarak eleştirilmesi, kıskançlık, yeterli ilgi ve sevgi görememe sıkıntı ve gerginlik başlıca nedenlerdir.

Anne babanın yaşantısı da önemli bir etkidir. Anne baba geçimsizlikleri anne babanın sık sık kavga etmesi ailedeki sorunlar çocuklarda tırnak yeme gibi davranışlara neden olur. Bunun yanı sıra anne babanın aşırı kaygılı olması çocuğu aşırı derecede koruyup kollaması ayrıca anne babanın çocuklar arasında ayırım yapması çocuklar arasında kıskançlığa yol açar. Bu da dolaylı şekilde kendini tırnak yeme olarak gösterir.

Tırnak yeme daha önce belirttiğimiz gibi taklit yoluyla da edinilebilen bir davranıştır. Ailede herhangi bir bireyin tırnak yeme davranışı göstermesi doğal olarak çocuğun ilgisini çekecektir. Ayrıca tırnak yeme davranışı olaylara bağlı olarak gelişebilmektedir. Çocuğu tedirgin eden herhangi bir olay veya çevrede onun için hoşnutsuzluk yaratacak herhangi bir durum bu davranışı göstermesine yol açar.

ÖNERİLER

- En etkili yöntem 3-4 yaşlarına kadar bu alışkanlığın anne baba tarafından görmezlikten gelinmesidir.
- **Daha sonra bu alışkanlık devam ederse;** Çocuğun gerginlik ve uyumsuzluk nedenleri iyice araştırılmalı ve bunlar saptanarak çözüm getirilmeli
- Çocuğu azarlamak, korkutmak, ceza vermek gibi zorlayıcı yöntemlerin uygulanması yararlı olmamaktadır. Hatta kimi zaman daha ağır duygusal problemlerin çıkmasına neden olabilir.
- Çocukları korku kaygı yaratacak durumlardan uzak tutmak gerekir.
- Küçük çocukların kaygı korku verici televizyon filmlerini izlemeleri, kavgalı olaylarda bulunmaları çocuğu heyecanlandıracağı için sakıncalıdır.
- Tırnak yiyen çocuklara geceleri yatarken eski hafif eldivenleri giydirmek. Çocuk gece tırnaklarını yemek veya ısırarak istediğinde hatırlatıcı olması bakımından yararlı olabilir.

- Parmak ve tırnağa acı fakat zararsız bir sıvı sürülebilir. Bu hem hatırlatıcı ve hem de tırnağını ağzına götürdüğü zaman acı ile birleştiğinde terk etmeye yardımcı olabilir.
- Çocukların ilgisi başka yöne çekilebilir. Sinema, televizyon izlerken veya radyo dinlerken onun

ağzını çığneyecek bir şeyle meşgul etmek tırnak yemenin ve ısırmanın yerine gelecek bir etkinlik olabilir.

- Çocukları ara sıra başarılarından dolayı ödüllendirme bazı durumlarda yarar sağlayabilir. Ancak bunun kısıtlı ve uygun şekilde kullanılması gerekir. Aksi takdirde çocuk yeni ödüller almak için bunu kullanabilir.
- Tırnak derin kesilebilir. Çocuğun kendi tırnak bakımıyla uğraşması da yararlı olabilir. Bunun içinde çocuğa manikür ve pedikür malzemeleri alınabilir.

4.YALAN SÖYLEME

Yaşamın ilk 6 yılında çocuğun yalan söylemesi bu durumun bir uyum ve davranış sorunu olduğu anlamına gelmez. Çocuklar 6-7 yaşlarına kadar gerçeğe uygun

olmayan şeyler söylerler. İnanılması zor öyküler uydurur, olayları abartılı bir şekilde, kendi algıladıkları biçimde anlatırlar. Çocukta gerçekçilik duygusu zaman içinde kazanılır. 7 yaşına kadar çocukların söyledikleri yalanlara `Sözde Yalan` denir. Sözde yalanlar çocuğun hayal gücünden türer.

NEDENLERİ :

- Çocuğun anne babasından yeterli ilgi ve sevgi göremeyişi
- Çocuğun anne babanın onaylamadığı bir şey yaptığı zaman cezalandırılmaktan, anne babanın baskısından korktuğu için yalan söylemesi
- İlginç olaylar anlatarak başkalarının ilgisini ve dikkatini çekme isteği
- Çevresinde yalan söyleyen bir modelin varlığı
- Zeka düzeyi düşük çocukların gerçeğe yakın yalanlar söyledikleri, normal ve üstün zekaya sahip olanların ise mantığa uygun yalanlar söyledikleri gözlenmiştir.

- Çocuk ailenin beğenisini kazanmak için yalan söyleyebilir. Bu durum anne babanın beklentisinin yüksek olduğu durumlarda daha çok gözlenir.
- Anne babanın aşırı baskıcı, otoriter ve mükemmeliyetçi bir tutum sergilemesi
- Çocuğun sürekli başkalarıyla kıyaslanması
- Erken çocukluk döneminde aşırı ödüllendirilen yada hiçbir davranışı ödüllendirilmeyen çocuk yalan söyleme gereksinimi duyabilir.
- Çocuklar arkadaşlarının dikkatini çekmek ve beğenisini kazanmak, arkadaş edinmek için de yalana başvurabilirler.
- Anne babanın çocuğu küçümsemesi ve aşağılaması
- Çocuklar kaygı duydukları, gerginlik, sıkıntı ve korku yaşadıkları durumlardan kaçmak için yalan söyleyebilirler. Örneğin okulda olumsuz yaşantıları olan bir çocuk okula gitmek istemediği için yalan söyleyebilir.
- Anne babaya bağımlı olan çocuk anne babanın ilgi ve sevgisini kaybetme korkusuyla çocuk yalana başvurabilir.
- İsteklerini gerçekleştiremeyen çocuklar hayallerini gerçekmiş gibi sunarak yalana başvurabilirler

ÖNERİLER

- ✓ Yetişkinlerin çocuğa iyi bir model olması, çocuğa ve çocuğun önünde diğer insanlara da dürüst davranmaları, çocukları da yalanlarına katılmaya zorlamamaları önemlidir.
- ✓ Anne baba çocuğa baskıcı, otoriter bir tutumla yaklaşmamalı, çocuğu tehdit etmemelidir.
- ✓ Anne babalar ve öğretmenler çocuktan yapabileceğinin üzerinde davranışlar beklememelidir. Çocukla konuşmak, iyi bir iletişim kurmak önemlidir. çocukla hayalleri ve yaşantıları paylaşılmalıdır.
- ✓ Çocuk hatalı bir davranış yaptığında bağırarak, kızarak yerine onunla bu davranışı hakkında konuşulmalıdır. Bu çocuğun korkuyla yalana başvurmasını önler.
- ✓ Çocuğa yeterli ilgi ve sevgi gösterilmelidir.
- ✓ Anne babalar çocuğu başka çocuklarla ya da kardeşleriyle kıyaslamamalıdır.
- ✓ Çocuğunuz her koşulda sevdiğinizi ona göstermeniz önemlidir.
- ✓ Çocuğun hayatın ilk dönemlerinde söylediği küçük yalanlar, hayaller hoş görülebilir.
- ✓ Bir eğitim yöntemi olarak korkutma, eleştiri, baskı ve ceza kullanılmamalıdır.
- ✓ Çocuk iyi olan davranışlarından dolayı takdir edilmelidir.
- ✓ Çocuğunuz yalan söylediğinde ona bu söylediğinin yalan olduğunu anladığınızı hissettirin.
- ✓ Anne baba bir avcı gibi çocuğun yalanını yakalamaya çalışmamalıdır. Bu çocuğa güvenmediğinizi gösterir ve çocuk nasıl olsa güvenmiyorlar diye yalan söylemeye devam edebilir.
- ✓ Çocuğun olumsuz yönleri değil olumlu yönleri vurgulanmalıdır.
- ✓ Çocuğun yalan söyleme davranışı ile değil neden yalan söylüyor olabileceği ile ilgilenilmelidir. Yalan söyleme sebepleri ve çocuğun kaygılandığı, korku yaşadığı durumlar ortaya çıkarılmalıdır.

5. KÜFÜR ETME

NEDENLERİ

- **Dikkat çekme:** Bazı çocuklar ana-babadan yeterli ilgiyi göremiyorlarsa, dikkat çekmek için küfrederek.
- **Sarsılma:** Bazı çocuklar için yetişkinleri sok etme, rahatsız etme eğlenceli olabilir.

- **Ağızdan kaçiverme:** İnsanlarda engellenme yada kızgınlık hissedildiğinde yada fiziksel bir gerginlik olduğunda küfümün ağızdan çıkivermesi çok doğaldır. Çok engellenen, yasama alanı çok daraltılan çocuk, kızgınlık olarak küfredebilir.
- **Savunma:** Bazıları için kötü söz söyleme bir savunma davranışıdır. Küfür etmenin tam anlamıyla yasak olduğu çevrede yetişenler, isyan ederek bağımsızlıklarını göstermek isterler.
- **Olgunlaşma:** Badende çocuklar yetişkin olmanın bir sembolü olarak, kötü söz söylerler.
- **Akranları tarafından onaylanması**
- **Çocukça bir zevk:** Küçük çocuklarda banyo ve ona ilişkin konuşmak, çocuklarda bir tür çocuksu seksüel zevk alma durumu ortaya çıkarmaktadır.

ÖNERİLER

- Eğer kaba ve küfürlü bir konuşma eğilimini kendinizde engelleyebiliyorsanız, çocuğunuzda bu kontrolü sizi taklit ederek öğrenecektir.
- Eğer çocuk, size olan kızgınlıklarını rahatlıkla dile getirebiliyorsa, bu özgürlüğe sahip ise, olumsuz duygularını belirtmek için daha az küfürlü sözcük kullanacaktır.
- **Önemsememek:** Çocuklar kötü sözcükler kullandığında, anne-babalar bu duruma pek fazla üzülüp şaşırımlarsa, çocukların bu sözcükleri söylemeleri için bir nedenleri kalmayabilir.
- **"Dilsizlik Oyunu":** Ana-babalar böyle durumlarda şoke olmaktan çok, sessizlik oyunu oynayarak çocuğu yönlendirebilirler. "senin kullandığın kelimenin anlamı nedir?", "anlamıyorum", denilerek çocuktan yanıtlaması istenir.
- Yaratıcı uğraşlar, yazınsal faaliyetler, spor vb. Yaratıcılığı artırıp kötü söz kullanımını engeller.
- Çocuk kötü kelimeyi kullandığında 5 dakika boyunca bu kelimeyi söylemesini isteyin. Büyük olasılıkla bir daha kullanmayacaktır. Söylemek istemediği zaman, ancak kötü sözcüğü kullanmaktan dolayı verilen cezayı uyguladıktan sonra, istediğini yapabileceğini söyleyin.

- Eğer çocuğu kırarak, tehdit ederek cezalandırırsanız; çocuğunuz bu kelimeleri yakalanıp cezalandırılmamak için, gizlice kullanmayı öğrenir.
- Uygun olmayan bu sözcüklerin yerine, uygun kabul edilebilir sözcükler kullanması için çocuğu bilgilendirmek gerekir. Çocuk olumlu sözcük kullandığında, çocuğun övülmesi teşvik edilmesi gerekir.

6.KEKEMELİK

Genellikle 2 ila 4 yaşları arasında başlamakta ve konuşma sırasında tekrarlar, tutulmalar (bloklar) ya da seslerin uzatılması biçiminde özellikler göstermektedir. Dil ve konuşma gelişimi evresindeki 100 çocuktan dördünü etkilemektedir. Erkeklerde kızlara oranla 4 kat fazladır.

ÖNERİLER

- ❖ Araştırmalarda, erken dönem kekemeliğin zaman içerisinde çocuk tarafından kendiliğinden kontrol altına alınabildiği gözlenmiş bu tip konuşma sorunu olan çocuklardan %75'inin beş-altı yaş civarında kekemeliklerinden kurtuldukları gözlenmiştir. Ancak, bu dönemde kekelemeye başlayan çocukların hangisinin bunu aşabileceği ya da hangisinde bunu kalıcı olduğu konusunda öngöründe bulunmak zordur.
- ❖ Çocuğunuz konuşurken onu dikkatle dinleyin. Gözleriniz onda olsun. Yüzünüzde endişeli veya gerilimli bir ifade olmamasına özen gösterin.
- ❖ Çocuğunuz konuşurken sabırla bitirinceye kadar bekleyin. Sözüne kesmeyin. Bitirdikten sonra acele cevap vermeyin.

Çocukla olan diyalogunuz telaşlı bir hava içinde geçmesin.

- ❖ Sürekli soru sormaktan vazgeçin. Sorularınız "EVET, HAYIR" veya kısa ifadelerle yanıtlanabilir olsun. Kendi arzusuyla konuşmaya başlarsa ona istediği kadar zaman tanıyın.
- ❖ Onunla konuşurken kullandığınız ses tonuna da dikkat edin. Bazen kelimelerle ifade etmediğinizi ses
- ❖ Gündelik hayatınız çok konuşmalı mı geçiyor? Dinlenmeye ve gevşemeye zaman kalmıyor mu? Çocuğunuz ne yalnız kalmalı, ne

de aşırı bir telaş ve koşuşma içinde yaşamalı. Sakin bir yaşayışı olmalı.

- ❖ Davranış ve tutumunuz çocuğu utanç, suçluluk ve yetersizlik duyguları içine itmeme. Çocuk kendisini reddedilmiş, itilmiş, hor görülmüş hissetmemeli. Bu gibi duyguların oluşturduğu endişeler sonradan kekemelik olarak ortaya çıkabilir.

- ❖ Çocuğunuzla elinizden geldiğince birlikte olmaya çalışın. Nasıl konuşursa konuşsun sizin için değerli olduğunu, konuşma şeklinin ve düzeninin önemli olmadığını çocuğa hissettirin. Çocuğunuza uygun bir ses tonuyla ve hecelemeden, akıcı bir üslupla bol bol okuyun. Seçtiğiniz kitap ve konuların içeriğinin çocuğun akademik düzeyine uygun olduğu kadar; grameri, dilinin ağırlığı açısından da çocuğun durumuna uygun olmasına dikkat edilmeli.

- ❖ Okuma konusunu bitirdikten sonra, çocuğun cümleleri tekrarlamasına bazen de hikayeyi kendi sözleriyle size anlatmasına izin verin. Kitap hakkında soru sormaktan kaçını. Kitap okumak yerine masal, hikaye, hatıra da okunabilir, anlatılabilir. Çocuklar küçüklük hikayelerini dinlemeyi çok severler.

- ❖ Çocuğunuzun dil ve konuşmayla ilgili deneyimleri zevk verici olsun. Konuşmasını kızmak, azarlamak, cezalandırmakla değil mutluluk veren olaylarla destekleyin.

- ❖ Duygu ve heyecanlarını sözle ifade etmesine imkan tanıyın, söylediklerini önemseyin. İfadede güçlük çekiyorsa ona yardımcı olun. Ama asla ifade ve sözcüklerini çocuğun ağızından alıp siz söylemeyin.

- ❖ **Çocuğunuzun konuşmasına siz iyi bir model olun.**

- ❖ **Çocuğunuzun kekelemesine uygun tepkiler verin.** "Uygun tepki" çoğu zaman hiç tepki vermemek, KEKELEMİYORMUŞ gibi sabırla çocuğu dinlemek, konuşmasını alay yapmamaktır.

- ❖ "Konuşmasını düzeltmekten, daha yavaş konuşursan kekelemezsin, yüzünü öyle yapma" gibi iyi niyetli ama olumsuz ifadelerden kaçın. Bu gibi davranışların çocuğu kekelemesinin sorumlusu yapmak gibi suçlayıcı etkisi vardır.

7.KORKMA

Korkunun Belirtileri

- Korkulu hallerde kalp ve nabız atışları hızlanır,
- Sindirim organlarının çalışması farklılaşır,
- Gözler hayretten açılmış haldedir,
- Nefes alış verişleri düzensizleşir,
- Dişler gıcırda ve çatırda,
- Sık sık yutkunmalar ve bazı hallerde konuşma sorunları oluşur,
- Yüzün derisi gerilir.

NEDENLERİ

- Bedensel bozukluklar ve bazı hastalıklar,
- Çocukları korkutmalar,
- Çocuklara korku verici yaşantılar verme,
- Çocukların kötü örnekler görmeleri,
- Korkuyu eğitimde etkili bir araç olarak kullanmak,
- Çocuğun ya da gencin yaşadığı şoklar.

ÖNERİLER

Korkulan şeyin üzerine gitmeye karar veren kişi kademeli olarak gitmelidir. Mesela asansör fobisi olan kişinin korkusunun üstüne gitmeye karar verdiğinde ilk seferde 10. kata kadar çıkmak için kendisini zorlaması yerine önce birinci kata kadar çıkması, bu şekilde devam etmesi yararlı olur. Aynı kural bütün korkular için geçerlidir. Mesela korkulan bir hayvanın önce resmine bakmak, sonra bilinçli olarak belli bir mesafe yaklaşmaya çalışmak, her seferinde bu mesafeyi azaltmak ve diğer yöntemleri (doğru nefes, dengeli hayat, rahatlatıcı düşünceler) birlikte kullanmak gibi.

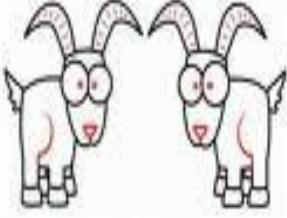
Fobilerle kademeli başa çıkarken aç, yorgun, uykusuz olmamaya dikkat edilmelidir.

Ayrıca;

- Çocukları korkutarak onlara istediğinizi yaptırmayınız,
- Çocuklara korku yaratan durumun gerçek durumunu anlatınız,
- Çocuklara örnek olunuz,
- Çocukları şok edecek durumlardan koruyunuz,
- Çocukla korkularını açıkça konuşunuz,

- Çocuklara korkunç hikayeler, romanlar okutmayınız, korku filmleri seyrettirmeyiniz.
- Korku yaşantılarınızı abartılı bir şekilde anlatmayınız.

8.İNATÇILIK

NEDENLERİ

Her anne baba için belirli bir dönemde çocuğun inatçı olması büyük bir sorundur. Anne babalar inatçı çocukların karşısında genellikle ne yapacaklarını şaşırırlar. Hatalı anne baba tutumları çocuğun psikolojik

gelişim dönemlerini yoğun olarak etkiliyorsa karşımıza son derece inatçı çocuklar çıkabiliyor. Çocuğun gelişim aşamalarına bakıldığında 1,5-3 yaş arasındaki dönemin çocuğun inatlaşma davranışlarının yoğun olarak yaşandığı bir dönem olduğu görülür. Özellikle iki yaşındaki çocuklar

"dediğim dedik" tutumlarıyla anne babalarını bunaltırlar. Bu dönemlerde çocuğun herhangi bir şey için inatlaşması doğaldır, çünkü bu dönemde çocuk artık "ben de varım, benim düşüncelerimde önemli ve geçerli" tutumundadır. Çocuk yavaş yavaş kendi varlığını fark eder ve kendisini kabul ettirmek için de çaba gösterir. İnatçılığın doğal olduğu bu yaşlar kesin bir sınırla çizilmemiştir. İnatçılık çocuğun gelişimsel tablosuna göre farklılık gösterebilir. Çocuğun inatçı tutumları, 1,5-3 yaş arası olabileceği gibi, 2-4 yaşlar arasında da olabilir.

Kısacası;

- ✓ 3-5 yaşlarında ve ergenlik çağı başlangıçlarında görülen doğal bir gelişim belirtisidir.
- ✓ Çocuğun ihtiyaçlarının zamanında ve düzenli olarak karşılanmaması,
- ✓ İnatçı olmaya zorlayan eğitim metotları,
- ✓ Çocuklarda epilepsi hastalığının bulunması,
- ✓ Çocukların büyüklerinden öğ alma arzusu çocuklarda inatçılığa sebep olabilmektedir

İnatçı Çocuğa Nasıl Davranılmalı? İnatçı çocuk nasıl eğitilmelidir?

- Çocuğun inadına karşılık ilk olarak anne ve babanın da inatçı bir tutum göstermemesi gerekir. Çocuğa inadı yüzünden ceza verilmemeli ve baskı

yapılmamalıdır.

- Daha sonra soğukkanlılığınızı ve sakinliğinizi korumaya çalışmalı. Öfkeli bir tavır takınmamalı, yumuşak bir ses tonuyla konuşmaya çalışılmalıdır.
- Onun çocuk olduğu ve bu durumun geçici olduğu unutulmamalıdır.
- Çocuğa kararlı ve tutarlı samimi bir tavırla yaklaşılmalı. İlk önce istediği bir şeye hayır deyip sonra evet denmemeli. Kararlarınızda net olunmalıdır.
- Çocuğunuz bir konuda inatlaşmaya başladığında üstüne gidilmemeli, baskı yapılmamalı. Sakinleşmesi beklenmeli. Daha sonra çocuğun ilgisi başka yöne çekilmelidir, başka işlerle uğraşması sağlanmalıdır.
- Çocuğa istediği şeyi neden yapamayacağınız açıklanmalıdır. Çocukla konuşmak hem onu hem de sizi rahatlatacaktır.

9. SİNİRLENME - ÖFKELENME

ÖFKELENME NEDENLERİ

1. Çocuktaki bedensel rahatsızlık ve kusurların yok edilememesi ve ihtiyaçlarının giderilmemesi.(Altını ıslatan çocuğun altının temizlenmemesi vs.).
2. Temel ihtiyaçlarının zamanında giderilmemesi.(Zamanında yedirilip, içirilmemesi vs.) sonucunda çocuk haklı olarak tepkide bulunur.
3. Anne ve babanın davranışlar karşısında farklı takdirlerinin olması(Birinin ak dediğine ötekinin kara demesi vs. sebepler çocuğu ikileme itmekte, çocuk neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilememektedir ve değişik yaklaşımlarla çileden çıkabilmektedir).
4. Çocuğun o an için aç, susuz, uykusuz ve yorgun olması.
5. Öfke ve hiddetlenen başkalarının çocuğa örnek olması.
6. Bedensel cezalar.
7. Büyüklerin çocukları yanlış yargılama ve değerlendirmeleri.(Kendisine haksızlık yapıldığını düşünen çocuk asileşir).
8. Kabahatsiz iken uygulanan cezalar.

9. Öfkelenen çocuğa ödül verilmesi veya dilediğinin yapılması alışkanlığın sürekli olmasına yol açar.
10. Arkadaşları tarafından dışlanma ve oyuna alınmama.
11. Anne- babasının geçimsizliği, ayrılık, boşanma veya ölüm.
12. Bedensel kusurlar veya imgeleri. (Arkadaşların şişko demesi, gibi)

Sinirlilik Belirtileri

- Bünyeye zayıf olurlar
 - Dış uyaranlara karşı duyarlıdırlar
 - Ruhsal halleri sürekli değişir
 - Kendilerine karşı çok hassastırlar
 - Grup oyunlarında geçimsizdirler
 - Etkinliklerden çabuk bıkarlar (Akademik etkinliklerde başarısızdırlar)
- Uykuları derindir.
 - Bünye olarak çok hassastırlar.
 - Beslenme alışkanlıkları yoktur

ÖNERİLER

1. Çocuğu öfkeliendirecek hastalık ve rahatsızlıklardan koruyunuz. İhtiyacını gidermeyi sonraya bırakmayınız ve çocuğa bunlar konusunda eleştirel laf söylemeyiniz. (Örneğin: patlama az sonra yapacağım vs.).

2. Temel ihtiyaçlarını zamanında gideriniz. (Beslenme, dinlenme, yeme, içme vs.). Öncelikle onun temel ihtiyaçlarını gidereceğiniz yerde ilgisiz şeylerle ilgilenmeniz onu çileden çıkartır.(Örneğin, annenin yemek yapacağına gezmeye gitmesi vs.)

3. Öfkeliendiği zaman hiddete kapılmayınız. Mantıklı bir hiddet ise istenileni yerine getirin aksi halinde ise istenileni yerine getirmeyiniz.

4. Beden kusurlarını düzeltiniz veya düzeltmeye çalışınız.

5. Anne-baba ve öğretmen farklı davranış tepkileri ortaya koymamalıdır Birisi savunduğunda öteki de savunmalıdır ve çocuğa böylelikle iyi kötü kavramları öğretilmelidir.

6. Çocuklara haksız cezalar vermeyiniz.

7. Çocukları yargılama ve değerlendirme de adil olunuz.

8. Onlar için sosyal etkinliklere katılma fırsatları yaratınız.

9. Açık havada sportif çalışmalar yaptırınız.

10. Çeşitli iş ve uğraşlar hazırlayınız ve sıkılmaması için bu uğraşları sık sık değiştiriniz.

11. Öfkelerinin analizini yapmak ve hataları bulmak gerekir. Bunun sonucunda kendi kusurlarımızı bile görebilir ve onları da düzeltebiliriz.

12. Ebeveyn olarak iyi model olunuz.

13. Çocuğa değerli ve önemli olduğunu hissettiriniz.

14. Öncelikle Ebeveynlerin sabırlı olması gerekir.

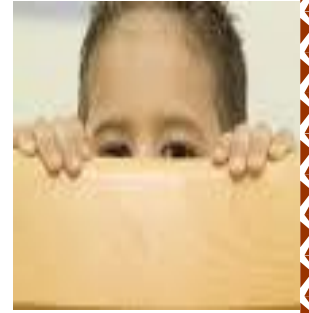
Çocuğun öfkesi karşısında siz daha çok öfkelenmeyiniz. Başa çıkamadığınız durumda bir uzmana başvurarak gerekli desteği alabilirsiniz

10. UTANGAÇLIK

NEDENLERİ

- Kendileri için olumlu düşünceleri olan çocuklar, utangaç olmazlar. Bir çocuğun kendisi için olumlu bir düşünceye sahip olması anne babası tarafından olumlu yanlarının gösterilmesi ve fark ettirilebilmesi ile gerçekleşebilir. Çok sık eleştirilen ve sürekli kontrol edilen çocuklar için olumlu bir benlik algısı oluşturmak çok zordur.
- Çocukların sınırlı sosyal yaşantılara sahip olmaları
- Çocuklara yapılan yanlış telkinler

- Çocukların güvensiz olmaları
- Çocukların küçük hata ya da yanlışlıklarının gereğinden fazla üzerinde durulması ve ayıplanması.

ÖNERİLER

- Çocuklarınızın iyi yapabildiği şeyleri keşfetmesini sağlayın.
- İyi yapabildiği şeyleri ortaya koyması için onu cesaretlendirin.
- Abartıya kaçmamak şartı ile sıklıkla övün. Övgünüz gerçekçi olsun, gerçekte olmayan şeyleri çocuğunuzun bir özelliği gibi anlatmayın.

- Okul ortamında karşılaşma ihtimali olan durumlarla ilgili ev ortamında pratikler yapmaya çalışın. Örneğin aile bireyleri ile bir oyun oynarken, parmak kaldırıp söz almasını sağlamak vb.
- Yatarken ya da ev içindeki herhangi bir saatte sizin kitap okumanız yerine çocuğunuzun size kitap okumasını isteyin.
- Çocuğunuzun sergilediği olumlu gelişmeleri ödüllendirin.
- Birlikte hedefler belirleyin, hedefleri gerçekleştirmesi için onu cesaretlendirin.
- İyi bir gözlemci olun. Çocuğunuzun özellikle çekindiği ortam ve durumları keşfetmeye çalışın. Örneğin, bir ortamda kendisini ifade etmeye başlamışken geri çekildiğini gözlemliyorsanız, nedenlerini araştırın.
- Uygun ortamlarda onların konuşmalarını cesaretlendirin. Örneğin, sipariş vermek, adres sormak vb.
- Sosyal becerilerle ilgili pratik yapmalarını sağlayın. Örneğin, hediye alırken ve verirken söylenenler vb.
- Farklı sosyal ortamlara girmesi için fırsatlar yaratın. Böylece yeni başlangıçlar yapmaya fırsat bulabilir.
- Utangaçlığın sosyal gelişmeyi engellediğini ve bu durumun çocukların öğrenmelerini zorlaştırdığını unutmayın. Gerektiğinde bir uzmandan yardım almaktan çekinmeyin.
- Çocukları olabildiğince sosyal ortamlara girmesini sağlayın,
- Hata ya da yanlışlıklarını ayıplamayın yada utandırmayın,

11. KISKANÇLIK

Belirtileri:

- Çocuksu davranışlar sergilerler.
- Uyku problemleri başlar
- Yapması gereken işleri yapmamaya başlar
- Çeşitli nedenlerle ağlamalar, bağırımlar ve saldırgan davranışlar gözlenir.
- Devamlı huzursuzdur ve etrafını da huzursuz etme eğilimleri gösterir.

ÖNERİLER

- ❖ Yeni bir çocuk doğacağı zaman diğer çocukları duruma hazırlayınız
- ❖ Anne baban, çocuğa kardeşin doğdu ama senin dünyanda değişen bir şey yok, sana olan sevgimizde bir azalma yok mesajını sadece sözcüklerle değil davranışlarla da iletmelidirler. Bu da ancak çocuğa zaman ayırmaya devam ederek onunla konuşarak, onunla ortak faaliyetlere girerek ve ona sorumluluk vererek olur.
- ❖ Anne-baba çocukla mümkün olduğu her fırsatta birebir iletişime geçerse, birlikte ortak faaliyetlerde bulunurlarsa, çocuğa

- kardeşiyle ilgili ve evle ilgili küçük sorumluluklar verilirse çocuk kendini hala güvende ve hala sevilen, önem verilen bir kişi olarak hissedecektir
- ❖ Ailenin bütün olduğu duygusu herkes tarafından hissedilmelidir. Bunun için bütün ailenin birlikte

yapabileceği, gezinti, piknik, alışveriş, film izleme gibi etkinliklere yer verilmelidir.

- ❖ Çocuklar gereğinden fazla severek şımartılmamalıdır.
- ❖ Çocukları tahrik edecek "Gönül tahtından indirin" "Pabucun dama atıldı" gibi sözlerden kaçınılmalıdır.
- ❖ Eskiden çocuğunuz için aldığınız eşyaları yeni çocuğunuza vermeyin.
- ❖ Çocuklar arasında tercih yapmayın
- ❖ Çocuklarınızı mukayese etmeyin
- ❖ Küçük yaşlarda paylaşımaya alıştırmak
- ❖ Aralarında kıskançlık yaşayan çocukları birbirleriyle sıkı ilişkiler kurmaya teşvik edin
- ❖ Aşırı kıskançlık sorunu olan çocuklarınız için mutlaka ilgili kimselere başvurunuz.

12. ÇALMA

NEDENLERİ

- Çocuğun kendine güvensizliği ve aşağılık duygusu
 - Ben, biz ve özel mülkiyet kavramlarının gelişmemesi
 - İlgili, sevgi ve değer yoksunluğu
 - Olumsuz anne-baba tutumu ve olumsuz model alma
 - Gizli saldırganlık, oğ alma, başkalarını mahrum bırakma

- İlgi ve sevgiyi kendi üzerine çekme
- Geleceğe bakışının olumsuz olması vb. sebeplerden kaynaklanır.

ÖNERİLER

Bu davranışın önlenmesi ve iyileştirilmesi için;

- Çocuğa iyi model olmak
- Gerekli maddi ihtiyaçlarını karşılamak
- Kendine güvenini ve özsaygısını oluşturmaya çalışmak
- Sosyal ilişki ve bütünleşmelerini sağlamak
- Çocuğun yaşadığı alanları kontrol altında bulundurmak
- Başkasına ait olan bir şeyi aldığıında olay karşısında tepkisiz kalmamak, konuyla ilgili uygun bir dille konuşmak
- Çocuğun yaptığı davranış karşısında bu davranışın çocuğun başına geldiğinde neler hissettiğini sormak ve bu sayede çocuğu duygularıyla yüzleştirmek
- Çocuğa görev ve sorumluluk vermek
- İlgi, sevgi göstermek mümkünse her türlü ihtiyacını zamanında karşılamak

Yapılacaklar içinde olmalıdır.

13. ALTINI ISLATMA

NEDENLERİ

- Organik bozukluklar
- Kalıtım
- Kardeş kıskançlığı
- Anne babanın sert davranışları
- Çocukların duygusal açıdan ihmal edilmeleri
- Altını ıslatmaya yönelik ağır cezalar verilmesi
- Çevredekilerin sinirli davranışları ve korkutmaları
- Derin uyku yaratacak aşırı yorgunluklar
- Bedensel, sosyal veya psikolojik özrüne karşı duygusal bir tepki
- Sosyo-ekonomik durum
- Tuvalet alışkanlığının ihmal edilmesi
- Sık sık üşütülmesi

ÖNERİLER

- ✓ 3 yaşından sonra hala bu davranış devam ediyorsa doktora götürülmeli,

- ✓ Çocuğun temel bakım ve temizliği ihmal edilmemeli,
- ✓ Çocuklar kendinden küçük kardeşleriyle yatmaya zorlanmamalı,
- ✓ Üşütülmemeli,
- ✓ Yeni kardeşi olduğu zaman önceden duruma alıştırmalı ve ihmal edilmemeli,
- ✓ Çocuk yatmadan korkulu programlar izletilmemeli,
- ✓ Çocuk bu alışkanlığı zamanında kazanamamışsa ayıplanmamalı,
- ✓ Altı kesinlikle bağlanmamalıdır,

Bu problem devamlı olmaya başlamışsa;

- Yatmadan 1-2 saat önce sulu gıdaları kesmek
- Araştırmalara göre altını ıslatma gecede 2 defa olmaktadır. Bu zamanların gözetlenip çocuğu o saatlerde ihtiyacı için kaldırmak
- Çok yorucu etkinliklerden uzak tutmak
- Dayaktan ve her türlü maddi cezadan korunmalıdır
- Çocukla durumu hakkında konuşmak ve bunun geçici olduğunu anlatmak
- Başarılı olacağı etkinliklere yönlendirmek
- Sosyal faaliyetlere yönlendirilmesi uygun olur

HER SORUNUNUN ALTINDA, ONU BESLEYEN NEDENLERDEN OLUŞAN BİR **KÖK** VARDIR. SORUNUN ÇÖZÜMÜ, BU KÖK YA DA KAYNAĞIN YOK EDİLME ÇABASIDIR. BİR SORUNU ÇÖZMEK, ONA YOL AÇMIŞ NEDENLERİ ORTADAN KALDIRMAYA ÇALIŞMAK DEMEKTİR.

BİR ANNE-BABANIN "SORUN ÇÖZME KABİLİYETİ", KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARI ÇÖZDÜKÇE GELİŞİR. SORUNLARINI BİLİNÇ VE BİLGİYLE ÇÖZEBİLEN ANNE-BABALAR, HUZUR VE MUTLULUK YOLUNDA GELİŞİR VE **SAĞLIKLI BİREYLER YETİŞTİRİRLER**

Sevgili anne-babalar
daha güzel bir gelecek ve daha sağlıklı çocuklar istiyorsanız

- BİR IŞIK OLUN, yargıç değil;
 - BİR ÖRNEK OLUN, eleştirmen değil;
- Ve BUNUN DOĞAL SONUÇLARINA İNANIN!..

ÇOCUK YAŞADIĞINI ÖĞRENİR

EĞER;

- Bir çocuk, düşman bir çevrede yaşarsa, kavga etmeyi öğrenir.
- Bir çocuk korku içinde yaşarsa, korkmayı öğrenir.
- Bir çocuk kıskançlık içinde yaşarsa, nefret etmeyi öğrenir.
- Bir çocuk ona cesaret veren bir çevrede yaşarsa, kendine güvenmeyi öğrenir.
- Bir çocuk onu öven bir çevrede yaşarsa, o da takdir etmeyi öğrenir.
- Bir çocuk sevgi içinde yaşarsa, sevmeyi öğrenir.
- Bir çocuk kendine değer veren bir çevrede yaşarsa, bir gayesi olduğunu öğrenir.
- Bir çocuk dürüst muamele görürse, adaletin ne olduğunu öğrenir.
- Bir çocuk doğruluk içinde yaşarsa, hakikatin ne olduğunu öğrenir.
- Bir çocuk daima dostluk, güler yüz anlayış gösteren bir çevrede yaşarsa, dünyanın içinde yaşanacak güzel bir yer olduğunu öğrenir.
- Bir çocuk onu öven bir çevrede yaşarsa, o da takdir etmeyi öğrenir.
- Bir çocuk sevgi içinde yaşarsa, sevmeyi öğrenir.
- Bir çocuk kendine değer veren bir çevrede yaşarsa, bir gayesi olduğunu öğrenir.
- Bir çocuk dürüst muamele görürse, adaletin ne olduğunu öğrenir.
- Bir çocuk doğruluk içinde yaşarsa, hakikatin ne olduğunu öğrenir.
- Bir çocuk daima dostluk, güler yüz anlayış gösteren bir çevrede yaşarsa, dünyanın içinde yaşanacak güzel bir yer olduğunu öğrenir.

**KISACA ,ÇOCUK YAŞADIĞI ÇEVREYİ ÖRNEK
ALMAYI ÖĞRENİR.**

